

پسته یزد؛ از باغ تا بازارهای جهانی



پسته برای یزد فقط یک محصول کشاورزی نیست؛ بخشی از اقتصاد روستا، معیشت هزاران بهره‌بردار و یکی از ظرفیت‌های صادرات غیرنفتی این استان به‌شمار می‌رود. در اقلیمی که کم‌آبی و محدودیت منابع طبیعی، انتخاب محصول و شیوه تولید را به یک تصمیم اقتصادی مهم تبدیل کرده، حفظ جایگاه پسته بیش از هر زمان دیگری به افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌ها و خلق

ارزش افزوده وابسته است. آمارهای موجود از گستردگی باغ‌های پسته و ظرفیت قابل توجه تولید در استان حکایت دارد، اما اندازه این ظرفیت به‌تنهایی نمی‌تواند تضمین‌کننده آینده این محصول باشد. آنچه می‌تواند پسته یزد را به یک مزیت اقتصادی پایدار تبدیل کند، تکمیل زنجیره‌ای است که از باغ آغاز شود و به فرآوری، بسته‌بندی، رهگیری، برندسازی و صادرات برسد. در این

پسته پایه اقتصاد باغی یزد

در میان محصولات شاخص کشاورزی یزد بیش از پیش تثبیت می‌کند. در این میان، ۳ هزار و ۴۰۹ بهره‌بردار در بخش پسته استان فعالیت دارند و بخش قابل‌توجهی از اشتغال و معیشت روستایی در مناطق پسته‌خیز به استمرار تولید، فرآوری و فروش این محصول وابسته است.

خاتم در صدر تولید پسته یزد

تولید پسته در استان یزد توزیع یکسانی میان شهرستان‌ها ندارد و برخی مناطق سهم بیشتری از این محصول را به خود اختصاص داده‌اند. شهرستان خاتم در رتبه نخست تولید پسته استان قرار دارد و پس از آن شهرستان‌های مهریز، اردکان و مروست بیشترین میزان تولید را به خود اختصاص داده‌اند.

در شهرستان خاتم، این محصول علاوه بر نقش مستقیم در درآمد کشاورزان، زمینه شکل‌گیری فعالیت‌های مرتبط با فرآوری و آماده‌سازی پسته را نیز فراهم کرده است؛ موضوعی که مسئولان جهاد کشاورزی شهرستان آن را

میلیون دلار ظرفیت ارزش‌آوری پسته یزد

محصول می‌تواند در برندسازی پسته یزد، بازاریابی و حضور در بازارهای رسمی صادراتی نیز اثرگذار باشد. رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان یزد همچنین ایجاد ارزش افزوده بیشتر برای تولیدکننده و فراهم شدن زمینه قیمت‌گذاری بر اساس کیفیت واقعی محصول را از دیگر آثار این طرح عنوان کرد و گفت: روند شناسه‌دار کردن سایر محصولات راهبردی استان نیز ادامه خواهد یافت.

پژوهش؛ حلقه دیگری برای آینده پسته یزد

در کنار توسعه تولید و بازار، مسئولان جهاد کشاورزی استان بر تقویت ظرفیت‌های پژوهشی نیز تأکید دارند؛ موضوعی که برای محصولی همچون پسته، با توجه به محدودیت منابع آبی، شوری خاک و آب و تغییرات اقلیمی، اهمیت دوجندانی پیدا می‌کند.

حاجی حسینی با اشاره به ظرفیت‌های علمی استان در حوزه‌هایی مانند تحقیقات شوری، پسته، منابع طبیعی، ذخایر ژنتیکی و کشاورزی متناسب با اقلیم‌های خشک و نیمه‌خشک، ارتقای جایگاه مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی یزد به سطح منطقه‌ای را یک ضرورت راهبردی دانست.

وی گفت هدف از این تغییر، صرفاً ارتقای یک عنوان اداری نیست، بلکه باید ساختاری شکل بگیرد که بتواند مسائل واقعی کشاورزان را شناسایی کرده و یافته‌های پژوهشی را با سرعت بیشتری به عرصه تولید منتقل کند.

سخن پایانی

پسته یزد در شرایطی وارد مرحله تازه‌ای از توسعه می‌شود که دیگر افزایش سطح زیرکشت و رشد میزان تولید به‌تنهایی پاسخگوی نیازهای اقتصادی این بخش نیست. محدودیت منابع آب، تغییرات اقلیمی، هزینه‌های تولید و رقابت در بازارهای صادراتی، مسیر آینده این محصول را به کیفیت تصمیم‌هایی وابسته کرده که در حلقه‌های مختلف زنجیره تولید گرفته می‌شود. به همین دلیل، نگاه به پسته باید از یک محصول خام کشاورزی فراتر برود و مجموعه‌ای از فعالیت‌های مرتبط با آن، از تولید و فرآوری تا فناوری، بسته‌بندی، بازاریابی و صادرات، در یک چارچوب واحد دیده شود.

شناسه‌های هوشمند می‌توانند بخشی از این مسیر را با افزایش شفافیت و امکان رهگیری محصول تکمیل کنند؛ اما فناوری زمانی اثر اقتصادی واقعی خواهد داشت که به بهبود کیفیت، اعتماد بازار

مسیر، فناوری نیز در حال ورود به عرصه تولید است؛ از شناسه‌های هوشمند و QR Code برای رهگیری محصول تا پژوهش‌هایی که می‌تواند راهکارهای تازه‌ای برای مقابله با شوری، کم‌آبی و تغییرات اقلیمی ارائه دهد. پرسش اینجاست که یزد چگونه می‌تواند از ظرفیت موجود، ارزش اقتصادی بیشتری برای کشاورز و استان خلق کند؟

یکی از مسیرهای مهم برای افزایش ارزش اقتصادی محصول می‌دانند.

مدیر جهاد کشاورزی شهرستان خاتم در گفت‌وگو با مهر از پیش‌بینی برداشت بیش از ۱۱ هزار تن پسته در شهرستان خاتم در سال جاری خبر داده است؛ آماري که جایگاه این شهرستان را در تولید پسته استان نشان می‌دهد.

ناصر محمودی درباره اهمیت تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی اظهار کرد: حمایت از واحدهای فرآوری و رفع موانع پیش روی تولیدکنندگان و فعالان صادراتی، می‌تواند سهم بیشتری از ارزش اقتصادی پسته را در داخل شهرستان نگه دارد. وی با اشاره به اهمیت توسعه زیرساخت‌های فرآوری در داخل شهرستان افزود: پیوند میان تولید، فرآوری و بازار، علاوه بر افزایش ارزش افزوده محصول، می‌تواند به ایجاد اشتغال پایدار و تقویت فعالیت‌های اقتصادی در مناطق روستایی منجر شود.



رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان یزد افزود: استفاده بهتر از زیرساخت‌های موجود، تقویت واحدهای هم‌راستا و پیوند دادن تحقیقات

با نیازهای واقعی بخش کشاورزی می‌تواند به افزایش بهره‌وری و ارائه خدمات علمی و فنی مؤثرتر به بهره‌برداران منجر شود.

پسته‌ای که باید از «محصول» به «زنجیره اقتصادی» تبدیل شود

آنچه از مجموع ظرفیت‌های اعلام‌شده درباره پسته یزد به دست می‌آید، نشان می‌دهد آینده این محصول تنها به افزایش سطح باغات یا میزان برداشت وابسته نیست، فرآوری محصول در شهرستان‌هایی مانند خاتم، توسعه فناوری‌های رهگیری و شناسه‌دار کردن پسته، بهبود بسته‌بندی و بازاریابی، تقویت پژوهش‌های مرتبط با شوری و اقلیم و اتصال مؤثرتر تولیدکننده به بازارهای صادراتی، می‌تواند مسیر جدیدی برای اقتصاد پسته استان ایجاد کند. پسته یزد امروز در نقطه‌ای قرار دارد که تولید، پژوهش، فناوری، فرآوری و صادرات باید در یک مسیر مشترک قرار گیرند؛ مسیری که هدف نهایی آن صرفاً افزایش میزان برداشت نیست، بلکه تبدیل ظرفیت موجود به ارزش اقتصادی بیشتر برای کشاورز، روستا و اقتصاد استان است.

وضعیت مطالبات

گندمکاران زنجانی

گندم به‌عنوان مهم‌ترین محصول راهبردی کشور، نقشی اساسی در تأمین امنیت غذایی دارد و پرداخت به‌موقع مطالبات گندمکاران، یکی از الزامات استمرار تولید این محصول به‌شمار می‌رود. در شرایطی که کشت پاییزه در بسیاری از مناطق استان زنجان آغاز شده، بخشی از کشاورزان می‌گویند تأخیر در پرداخت مطالبات، تأمین نقدینگی برای خرید بذر، کود و سایر

نهاده‌های مورد نیاز را با مشکل مواجه کرده است.

امسال به‌دلیل شرایط مناسب بارندگی، تولید گندم در بسیاری از مناطق کشور از جمله استان زنجان وضعیت مطلوبی داشت و قیمت خرید تضمینی نیز نسبت به سال‌های گذشته افزایش یافت. با این حال، آنچه این روزها بیش از هر موضوع دیگری در میان گندمکاران مطرح است، زمان پرداخت مطالبات است؛ موضوعی که به اعتقاد فعالان بخش کشاورزی، می‌تواند بر روند کشت سال زراعی جدید اثرگذار باشد.

بخش عمده مطالبات در مسیر پرداخت

مدیرکل غله و خدمات بازرگانی استان زنجان در آخرین اعلام آمار با اشاره به روند خرید تضمینی گندم اعلام کرده بود بیش از ۳۱۸ هزار تن گندم از کشاورزان استان خریداری شده است. علی‌عیوض، ارزش گندم خریداری شده را بیش از ۱۴ هزار میلیارد تومان دانسته و طبق اعلام مسئولان این حوزه بخشی از مطالبات کشاورزان پرداخت شده و بخش عمده باقی‌مانده نیز با تأمین اعتبار، به تدریج به حساب گندمکاران واریز خواهد شد. وی همچنین با اشاره به اینکه بیش از ۹۸ درصد برداشت گندم در استان انجام شده، اظهار کرد بود روند خرید و ذخیره‌سازی این محصول راهبردی همچنان ادامه دارد.

اگرچه طی روزهای گذشته مسئولان اعلام کرده‌اند ارزش خرید تضمینی گندم در استان زنجان به حدود ۱۵ هزار میلیارد تومان رسیده و از نظر آساری بیش از ۳۰ درصد مطالبات گندمکاران پرداخت شده، اما همچنان بخش قابل توجهی از کشاورزان در انتظار دریافت باقی‌مانده مطالبات خود هستند.

پرداخت‌ها براساس زمان تحویل گندم انجام می‌شود

در همین زمینه، رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان در گفت‌وگو با ایسنا با اشاره به دغدغه گندمکاران درباره تأخیر در پرداخت مطالبات، می‌گوید: تأمین اعتبار مطالبات از طریق سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها انجام می‌شود و پرداخت‌ها نیز براساس ترتیب تحویل گندم در استان‌های مختلف کشور صورت می‌گیرد؛ به همین دلیل استان‌هایی که برداشت گندم را زودتر آغاز کرده‌اند، زودتر نیز مطالبات خود را دریافت کرده‌اند.

احمد خاوردی ادامه می‌دهد: در سطح کشور پرداخت‌ها به‌صورت مرحله‌ای انجام و مطالبات خریدهای انجام شده تا ۲۵ شهریورماه به‌طور کامل تسویه شده و پس از آن نیز پرداخت‌ها به‌تدریج در حال انجام است.

وی با اشاره به برخی ابهامات درباره نقش سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها، می‌افزاید: این سازمان مسئول تأمین منابع در چارچوب سیاست‌های ابلاغی است و اجرای فرآیند پرداخت‌ها توسط نهادهای اجرایی مرتبط انجام می‌شود. رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان تأکید می‌کند، با وجود محدودیت‌های مالی و شرایط اقتصادی کشور، تلاش دولت بر این است که منابع مورد نیاز هرچه سریع‌تر تأمین شود تا مطالبات باقی‌مانده نیز در کوتاه‌ترین زمان ممکن پرداخت شود.

در سطح کشور نیز روند پرداخت مطالبات گندمکاران همچنان ادامه دارد. امسال دولت از کشاورزان حدود ۸۵ میلیون تن گندم خریداری کرده که ارزش این خرید حدود ۴۲۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. تاکنون بخشی از این مطالبات در چند مرحله پرداخت شده و طبق اعلام مسئولان، با تأمین منابع جدید، روند تسویه ادامه دارد.

آغاز کشت پاییزه؛ دغدغه نقدینگی کشاورزان

در حالی که مسئولان از ادامه روند پرداخت مطالبات خبر می‌دهند، فعالان بخش کشاورزی معتقدند آغاز فصل کشت پاییزه، زمان دریافت مطالبات را به موضوعی حیاتی برای کشاورزان تبدیل کرده است.

مدیرعامل کانون خبرگان کشاورزی استان زنجان، به ایسنا می‌گوید: اکنون زمان توزیع کود و تأمین بذر برای کشت پاییزه فرا رسیده و کشاورزان برای تهیه نهاده‌های مورد نیاز به نقدینگی احتیاج دارند.

فرداد نظری می‌افزاید: استان زنجان به دلیل شرایط اقلیمی، جزو استان‌هایی است که برداشت گندم در آن دیرتر انجام می‌شود و همین موضوع موجب شده پرداخت مطالبات نیز با فاصله زمانی بیشتری انجام شود.

وی ادامه می‌دهد: کشاورزان اکنون برای خرید کود، بذر، سوخت و پرداخت هزینه‌های جاری با مشکل نقدینگی مواجه هستند و انتظار دارند مطالبات آن‌ها هرچه سریع‌تر پرداخت شود تا کشت پاییزه بدون مشکل انجام شود.

کشاورزان: برای تأمین هزینه‌ها ناچار به فروش محصول شده‌ایم

یکی از گندمکاران نمونه استان زنجان نیز در گفت‌وگو با ایسنا می‌گوید: تاکنون تنها حدود ۳۰ تا ۳۵ درصد مطالبات خود را دریافت کرده‌ام و این میزان تنها بخشی از هزینه‌های جاری را پوشش داده است.

وی می‌افزاید: برای پرداخت هزینه کارگران، خرید نهاده‌ها و سایر مخارج، ناچار شده‌ایم بخشی از محصول خود را با قیمتی پایین‌تر از ارزش واقعی به فروش برسانیم تا بتوانیم نقدینگی مورد نیاز را تأمین کنیم.

این کشاورز ادامه می‌دهد: هزینه‌های تولید از جمله بذر، کود، قطعات ماشین‌آلات و سایر نهاده‌ها نسبت به گذشته افزایش قابل توجهی داشته و اگر مطالبات به موقع پرداخت نشود، ادامه فعالیت برای کشاورزان دشوار خواهد شد.

آنچه در گفت‌وگو با کشاورزان، فعالان بخش کشاورزی و مسئولان به چشم می‌آید، این است که استمرار تولید گندم و حفظ امنیت غذایی کشور، تنها به افزایش تولید و خرید تضمینی وابسته نیست، بلکه پرداخت به‌موقع مطالبات نیز بخش مهمی از زنجیره حمایت از تولیدکنندگان این محصول راهبردی به شمار می‌رود.